

ROTHENBURG- ROŚCISZEWSKI WITOLD

INSTYTUT PAMIĘCI
NARODOWEJ
Delegatura w Olsztynie

Polityk, szanowany prawnik, działacz Ruchu Narodowo-Radykalnego, żołnierz Polski Podziemnej i ofiara niemieckiego totalitaryzmu. Przede wszystkim jednak – Sprawiedliwy wśród Narodów Świata.

Urodzony 15 lipca 1901 r. w Korniach k. Tomaszowa Lubelskiego, Witold Rothenburg-Rościszewski pochodził z ziemiańskiej rodziny Karola Wawrzyńca i Cecylii Bronisławy z domu Ostrowskiej.

Po przenosinach do Wilna w 1911 r. pobierał nauki w miejscowym gimnazjum. Wybuch I wojny światowej spowodował kolejną migrację rodziny, tym razem w głąb carskiej Rosji. Po epizodzie w „białej armii” adm. Kołczaka, młody Witold zasilił szeregi 5. Dywizji Strzelców Polskich („Dywizja Syberyjska”). Uczestnik walk z bolszewikami, z początkiem 1920 r. dostał się do niewoli, skąd wkrótce zbiegł. Wiosną 1922 r. dotarł do odrodzonej Rzeczypospolitej.

Prawo – ONR – „Falanga”

W niepodległej Polsce Witold Rothenburg-Rościszewski kontynuował naukę, w 1923 r. podejmując studia prawnicze na Uniwersytecie Warszawskim. W ich trakcie ukończył również stołeczną Szkołę Nauk Politycznych, jednocześnie krystalizując swój światopogląd.

Należał do Młodzieży Wszepolskiej oraz Obozu Wielkiej Polski, a od 1934 r. do nowopowstałego Obozu Narodowo-Radykalnego (ONR). Za swoją działalność kilkakrotnie aresztowany (skazany na dziewięć miesięcy więzienia). Od 1936 r. członek Ruchu Narodowo-Radykalnego „Falanga”, bliski współpracownik jego przywódcy – Bolesława Piaseckiego. Sygnatariusz deklaracji ideowej Ruchu (tzw. Zielonego Programu).

Pomoc Żydom

Pomimo swoich przedwojennych, antysemickich przekonań polityczno-gospodarczych, Witold Rothenburg-Rościszewski aktywnie włączył się w pomoc prześladowanej przez Niemców ludności żydowskiej, m.in. udzielając schronienia czy dostarczając fałszywe dokumenty tożsamości. W organizowaniu pomocy wspierała go żona Anna (siostra żołnierza i działacza podziemia Kazimierza Moczarskiego) oraz inni „Sprawiedliwi”, jak np. Zofia Kossak i ksiądz Marceł Godlewski. Ponadto, wraz z Ireną Sendlerową brał on udział w ratowaniu żydowskich dzieci z warszawskiego getta.

W kwietniu 1943 r. aresztowany przez Gestapo, zginął niedługo później (prawdopodobnie w obozie koncentracyjnym Sachsenhausen).

Za działalność i poświęcenie na rzecz ratowania Żydów, w 1994 r. Instytut Yad Vashem uhonorował pośmiertnie Witolda Rothenburga-Rościszewskiego tytułem Sprawiedliwego wśród Narodów Świata.

Na froncie i w konspiracji

W momencie wybuchu II wojny światowej niespełna czterdziestoletni Witold Rothenburg-Rościszewski został zmobilizowany w szeregi Wojska Polskiego. Po ucieczce z niewoli powrócił do okupowanej Warszawy, czynnie angażując się w działalność konspiracyjną. Współtworzył podziemną organizację „Pobudka”. Od połowy 1941 r. w strukturach Związku Walki Zbrojnej; żołnierz „Wachlarza”, kierownik komórki wywiadu krypt. „Stożek” Delegatury Rządu RP na Kraj, a także szef oddziału likwidacyjnego (wykonywanie wyroków śmierci na zdrajcach i konfidentach).

